

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ
ІНШОМОВНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ**

Спеціальність «014 Середня освіта (Мова і література (англійська))»

ОС – магістр

Виконавець: Бурч М.І.
студентка 2-го курсу,
групи СО МЛ(А)-2 (М) (з)

_____
(підпис)

Науковий керівник:
канд.пед.наук., ст.викладач Варга Л.І.

_____
(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедрою:

д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

_____
(підпис)

« ____ » _____ 2020р.

Мукачево – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВ- НОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ.....	6
1.1. Іншомовна компетентність у монологічному мовленні	6
1.2. Психологічний аспект у навчанні іншомовного монологічного мовлення.....	11
1.3. Етапи навчання монологічного мовлення	23
1.4. Стан дослідженості гендера як соціокультурної характеристики особистості	31
Висновки до першого розділу.....	42
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ У ВНЗ НА ОСНОВІ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ.....	44
2.1. Особливості формування гендерної компетентності у навчально- виховному процесі ВНЗ	47
2.2. Вправи на опрацювання функціональних одиниць монологічного мовлення.....	52
2.3. Комплекс вправ для формування іншомовної компетенції у монологічному мовленні з урахуванням гендерних особливостей	55
2.4. Підсистема вправ для навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення з використанням автентичної аудіо- та відеофонограми.....	57
Висновки до другого розділу	68
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
SUMMARY.....	74

Актуальність теми. Сучасне суспільство характеризується, як процес руйнування старих стереотипів і установок, щодо соціальних ролей жінки та чоловіка, їх прав і обов'язків в житті нашої держави й народу. Варто зазначити, що великих обертів набирає соціально-педагогічна діяльність зі встановлення гендерної рівності, формування рівних умов для розвитку особистості представників обох статей.

Важливу роль в досягненні цієї мети відведено соціально-педагогічному вихованню різних поколінь, для досягнення неї вже розпочата діяльність і розробка методик, щодо впровадження гендерного виховання в виховний і навчальний процес в школах, дитячих садках та ВНЗ. Проте мало уваги приділяється гендерному вихованню молоді в юнацький період і це прикро, адже саме цей період є сприятливим для формування власної гендерної ідентичності, без впливу старих стереотипів, закладення основ толерантного міжособистісного спілкування з представниками протилежних статей та направленості активної діяльності проти прояву гендерної нерівності, що називається гендерною компетентністю.

Гендерологія є дуже молодою наукою. Гендерний підхід базується не на біологічних (фізіологічних або анатомічних) відмінностях між чоловіком і жінкою, а на тому культурному і соціальному значенні, яке суспільство дає цим відмінностям. При цьому гендерні дослідження знаходяться у тісному зв'язку із психологією, соціологією, лінгвістикою, культурологією, статистикою, тобто є міждисциплінарними. Було сформовано один з напрямів гендерних досліджень як гендерна лінгвістика. Особливою **актуальністю** і науково-дослідним потенціалом володіють гендерні дослідження в області педагогіки і методики викладання іноземних мов у ВНЗ, оскільки в даних областях гендерні особливості носять яскраво виражений прикладний характер і можуть бути безпосередньо застосовані на практиці. Саме тому такі проблеми, як можливість реалізації гендерного підходу в освіті, роль ВНЗ у процесі гендерної соціалізації особи, підготовка студентів як майбутніх фахівців з

урахуванням гендерного компонента, облік гендерних відмінностей, які відбуваються у процесі навчання студентів заслуговують особливої уваги з метою їх осмислення і вирішення в умовах сучасного суспільства. У сучасній методиці викладання іноземних мов все більше уваги надається гендерному підходу та введення його у процес навчання іноземних мов. Актуальність і недостатня вивченість проблеми гендерного розвитку особистості **зумовили вибір теми даного дослідження** «Реалізація гендерного підходу до навчання іншомовного монологічного мовлення студентів».

Об'єкт дослідження – введення гендерного підходу у процес навчання іноземних мов.

Предмет дослідження – гендерна компетентність як основа гендерного виховання студентів при формуванні іншомовної компетенції у монологічному мовленні.

Метою дослідження є вивчення, розробка соціально-педагогічних засобів формування іншомовної компетенції у монологічному мовленні у студентів з урахуванням гендерних особливостей в умовах навчально-виховного процесу в ВНЗ.

Відповідно до об'єкта, предмета та мети дослідження визначено основні його **завдання**:

1. На основі вивчення та аналізу наукових літературних джерел з педагогіки, психології, філософії та соціальної педагогіки розкрити сутність поняття «гендерне виховання», а також розкрити його зміст і функції.
2. Проаналізувати ступінь розробленості проблеми статевої соціалізації у студентів ВНЗ.
3. Визначити особливості формування гендерної компетентності у студентської молоді при навчанні іншомовної компетенції в умовах навчально-виховного процесу в ВНЗ.
4. Розробити комплекс вправ для формування іншомовної компетенції у монологічному мовленні з урахуванням гендерних особливостей.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було

розроблено програму дослідження, у якій передбачено використання комплексу взаємопов'язаних теоретичних та емпіричних методів:

- теоретичні: аналіз, порівняння, класифікація і узагальнення наукової інформації з проблеми дослідження;
- емпіричні: спостереження, бесіди, анкетування, тестування і опитування
- статистичні: методи математичної статистики для визначення якісних і кількісних показників сформованості гендерної компетентності студентів.

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 2 статтях, із них 1 – у студентському науковому віснику, одна – у міжнародному виданні.

Структура роботи зумовлена логікою побудови наукового дослідження, що витікає з об'єкта, предмета, поставленої мети, завдань. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, анотації англійською мовою. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження було виявлено основні завдання процесу формування іншомовної комунікативної компетенції монологічного мовлення студентів початкового етапу у вищій школі з урахуванням їх гендерних особливостей. Зазначимо, що найголовнішим завданням під час розробки вправ та завдань для навчання монологічного мовлення є активізація мотивації студентів та організація процесу вивчення таким чином, що внаслідок виконання даного завдання студент сам усвідомлює важливість даної інформації та виявляє сильне бажання брати активну участь в обговоренні.

Крім того, було визначено психолінгвістичні особливості монологічного мовлення студентів початкового етапу у ВНЗ на основі гендерного підходу. Необхідно сказати, що студенти — це певна соціальна категорія, специфічна спільність людей, організаційно об'єднаних інститутом вищої освіти. Студентство включає людей, які цілеспрямовано, систематично оволодівають

знаннями і професійними вміннями. Як соціальна група, воно характеризується визначеністю у майбутній професії, сформованістю стійкого ставлення до обраного фаху. Рівень уявлень студента про професію безпосередньо співвідноситься з рівнем ставлення до навчання, і чим більше студент знає про професію, тим позитивнішим є його ставлення до навчання. Основною мотивацією навчання студентів початкового етапу ВНЗ є поповнення знань та удосконалення вмінь та навичок.

Для детального дослідження сфери гендерних інтересів студентів перших курсів ВНЗ нами було складено анкету та проведено опитування. Відповіді респондентів дозволили охарактеризувати та узагальнити особисті вподобання та переконання юнаків та дівчат. Результати анкетування дали змогу визначити основні пріоритети студентів, врахування яких під час занять є корисним та позитивно впливає на вивчення нового матеріалу та на процес навчання монологічного мовлення.

Отримані результати були проаналізовані та використані для розробки комплексу вправ для навчання іншомовної комунікативної компетенції у монологічному мовленні на основі гендерного підходу. Під час розробки вправ було враховано гендерні інтереси студентів для підвищення їх особистої мотивації та для покращення й удосконалення їх мовленнєвих навичок та вмінь.

Результати проведеного дослідження дозволили зробити наступні висновки:

а) монологічне мовлення як юнаків, так і дівчат покращилося за такими критеріями: за ступнем узгодженості висловлювань із заданою темою, повнотою відображення теми, рівнем і характеристикою імпровізації у формулюванні висловлювань, різноманітністю використання мовних засобів, обсягом висловлювань;

б) використання вправ на основі гендерного підходу значно підвищило мотивацію і юнаків, і дівчат у вивченні та удосконаленні власних мовленнєвих навичок та вмінь, так як студенти були зацікавлені запропонованими вправами та темами для обговорення, а це, відповідно, позитивно впливало на їхнє

бажання спілкуватися; завдання для навчання монологічного мовлення було розроблено таким чином, що студенти мали змогу наводити приклади з життя та використовувати у процесі спілкування власні міркування, так як теми були близькими їхньому життєвому досвіду та пріоритетам;

в) студенти усвідомлювали сенс своєї навчальної діяльності в контексті майбутньої спеціальності, що підвищило свідому мотивованість дій;

г) відбувся взаємозв'язок мотивів з інтелектуальним і духовним потенціалом особистості студента;

д) відновилося позитивне відношення до навчання (вирішення доступних завдань, створення ситуацій успіху й умов для переживання успіху, підтримка впевненості у студентів);

е) орієнтація на процес, а не на результат навчальної діяльності (складання планів своєї роботи, скріплення окремих дій в систему, посилення адекватних критичних думок студента, орієнтація на попередні успіхи);

є) формування у студентів уміння вчитися (розширення запасу знань, навчання виконанню дій з інструкції, опора на наочність, плани, схеми).

Крім того, було розроблено методологічні рекомендації формування іншомовної компетенції на основі гендерного підходу, а саме:

а) проводити час від часу анкетування, опитування студентів для визначення їх гендерних уподобань та інтересів;

б) аналізувати та втілювати у практичне викладання іноземної мови результати анкетувань для підвищення ефективності навчання не лише монологічного мовлення, а й говоріння, письма та аудіювання;

в) розробляти нові вправи для навчання певного виду іншомовної компетенції з урахуванням гендерних характеристик студентів, що матиме позитивний вплив і на мотивацію студентів, і на результати навчання.

Наведені дані та результати свідчать про значний позитивний вплив запропонованого комплексу вправ на вміння студентів самостійно продукувати монологічні висловлювання з елементами повідомлення, оцінки, опису, розмірковування, доказу; аргументовано не погоджуватися з певною точкою

зору або підтримувати її; завершувати, розширювати, продовжувати і деталізувати висловлювання за допомогою вербально-зображальних опор; пояснювати свою точку зору, оцінювати та аналізувати; робити власні умовиводи, що свідчить про доцільність використання запропонованого комплексу вправ, виконуваного на основі гендерного підходу на початковому етапі вищого навчального закладу.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>